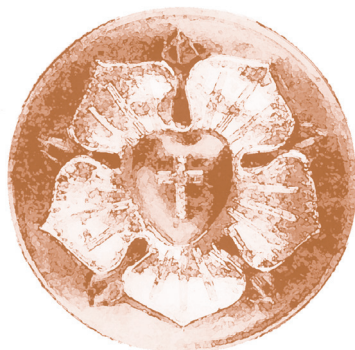

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMA: KIRKEVALGET

LEDER

FLERSTEMT VALG

ARTIKLER OG INNLEGG

FOLKEKIRKENS FRAMTID AVGJØRES

EN MANGFOLDIG VALGLISTE

- NOMINASJONSKOMITEENS LISTE

HVORFOR *LEVENDE FOLKEKIRKE?*

TEKSTBOKENS KIRKELIGE LEGITIMITET

MÅNEDENS SALME

SØNDAGSTEKSTEN

15. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

16. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

17. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

18. SUNDAG I TREENINGSTIDA

FLERSTEMT VALG

I et intervju med Vårt Land 5. august uttaler valgforsker Svein Erik Tuastad: "Hvis jeg skal gjette, vil jeg tro at homofilisaken kan virke mobiliserende i forkant av valget." Om dette er en sjansereget profeti vil vi snart få svaret på. Men mye tyder på at bispedømmeradsvalget denne gangen vil få en vesentlig høyere deltakelse enn tidligere. Som valgfunksjonær har jeg både i 2011 og 2009 observert hvor vanskelig det har vært å motivere kirkemedlemmer til å bruke sin innflytelse ved dette valget. Nå kan det bli annerledes. Det er flere som kjemper om å få bli kirkepolitikere, og det er sannsynlig at flere vil være med og velge dem. For mange er det mye som står på spill.

Det finnes sentrale og erfarne kirkepolitikere, både i LKs redaksjon og blant bladets lesere. Selv har jeg bare deltatt ved kirkemøtet én gang, da som vikar for MFs rektor. Et hovedinntrykk var at jeg fikk stor respekt for både arbeidsmengde og arbeidsmåte i kirkens høyeste organ. De som velges, forventes å sette seg inn i saksområder som kan være langt unna både eget kompetansefelt og eget interessefelt. Det er derfor helt nødvendig at delegatene er bredere motivert enn bare av én sak.

Imidlertid er årets bispedømmeradsvalg i folks bevissthet nettopp dominert av én sak, nemlig spørsmålet om liturgi for vigsel av likekjønnede par. Slik er det, ikke minst fordi dette spørsmålet lever så intenst i kulturen, og fordi forrige kirkemøtes nei til vigselsliturgi avfødte dannelsen av Åpen folkekirke. I Marianne Brekkens presen-

tasjon av *Åpen folkekirke* i dette nummeret, ligger imidlertid ikke vekten bare på liturgispørsmålet. Beslutningen om å stille egne valglister er like mye begrunnet i et ønske om å utvikle demokratiet i kirken og gi dens medlemmer reelle og tydelige alternativer som er mulige å begripe. Men når disse listene ses opp mot hverandre, er det likevel vigsel av likekjønnede som blir sett som selve Saken som skiller.

Dette oppleves som forenkende og delvis urettferdig for en del av dem som har stilt seg til disposisjon for bispedømmenes nominasjonskomiteer. Her har man søkt å ha bredden av synspunkter, aldersgrupper og geografi representert i selve lista. I sin presentasjon av nominasjonskomiteens liste, som har fått bruke *Mangfoldig folkekirke* som navn, legger Erling Birkedal vekt på at både nominasjonskomiteene og listene er forankret i menighetenes egne forslag og prosesser. Dermed er de allerede uttrykk for et representativt kirkedemokrati.

Levende folkekirke ble dannet som et motstykke til Åpen folkekirke, men har ikke hatt som intensjon å stille egne lister. Egil Morland skriver i sin presentasjon at strategien er å løfte fram og anbefale kandidater fra nominasjonskomiteenes lister som vil fremme det klassiske synet på ekteskapet og stemme mot innføring av vigselsliturgi for likekjønnede. Men Morland understreker også at målsettingen er å ivareta kirkens mål og hensikt om å kalle mennesker til tro på evangeliet og etterfølgelse av Jesus. Gjennom profileringen i Brekkens og Morlands presenta-

Det er grunn til å minne om at det også er menighetsrådsvalg.

sjoner skinner det gjennom ulike kirkeforståelser og ulike oppfatninger av hvordan demokratiet i kirken skal komme til uttrykk.

Til slutt er det grunn til å minne om at det også er menighetsrådvalg. Der kan vi fortsatt stemme på naboen eller en annen vi allerede har

tillit til. Og hvor mange ganger har vi ikke sagt det: Det er lokalt det viktigste skjer.

.....
SJUR ISAKSEN

SJUR.ISAKSEN@MF.NO

Redaksjonen beklager.

I anmeldelsen av Ola Tjørhoms bok *"Fornyelsen som forsvant"* i LK 13/15 var betegnelsen Den katolske kirke i anmeldelsesteksten blitt endret til "Den romersk-katolske Kirke", uten at dette var avklart med anmelder. Dette beklager vi og vil gjennomgå våre rutiner for å sikre at ikke tilsvarende skjer igjen.

FOLKEKIRKENS FRAMTID AVGJØRES

AV MARIANNE H. BREKKEN, NESTLEDER I ÅPEN FOLKEKIRKE
MARIANNE.H.BREKKEN@GMAIL.COM

Det nærmer seg kirkevalg, sannsynligvis det viktigste kirkevalget på lang tid. For det er nå kursen for den nye folkekirken skal stakes ut. Utfallet av kirkevalget den 13. og 14. september vil ha stor innvirkning på hvordan Den norske kirke ser ut i framtiden. Vi skal velge det Kirkemøtet som skal ta store avgjørelser om ansettelsesforhold, bispevalg, lovendringer, valgordninger og strategier som er bestemmende for hvordan Den norske kirke vil se ut i fremtiden. Nettopp fordi kirkevalget er så bestemmende for Den norske kirkes framtid, er det nødvendig å organisere seg for en Åpen folkekirke.

Det kirkelige demokratiet er ikke nytt. Siden loven om sokneråd ble innført i 1920, har det kirkelige demokratiet vært en del av kirka vår. Direkte demokrati til valg av Bispedømmeråd og Kirkemøtet er derimot ikke mer enn 6 år gammelt. Med skillet mellom stat og kirke ble også kirkens selvstyre et viktig anliggende. Det var ikke lenger staten som skulle ha det siste ordet i kirken, men kirken selv. I 2009 og 2011 ble valg av bispedømmeråd gjennomført, og alle døpte medlemmer av Den norske kirke har nå mulighet til å la sin stemme bli hørt. Det kirkelige demokratiet har slik en lang tradisjon, men er også nybrottsarbeid. Som del av dette nybrottsarbeidet finner man Åpen folkekirke.

Kirkedemokratiet er ennå i støpeskjeen. I 2009 og 2011 ble Kirkevalget gjennomført som preferansevalg. I evalueringene av valget har både valgforskere og kommentatorer vært nådeløs i sin kritikk. Ennå har ikke kirkedemokratiet funnet sin form; dette ser vi blant annet ved at valgreglene nå kombinerer ulike former for valg-

modeller. En liste er satt opp etter modellen flertallsvalg (nominasjonskomiteens liste), og samtidig er det lagt til rette for at valget kan foregå etter forholdstallsvalg, altså med flere lister. At kirkens demokrati har mangler, ser vi særlig i møte med mennesker som ønsker å stemme, men som ikke forstår hvem de skal stemme på. For Åpen folkekirke var en av hovedgrunnene til å stille egne lister å videreutvikle det kirkelige demokrati og slik gi medlemmene tydelige og forståelige valgalternativer.

Er det å fremme slike holdninger ved kirkevalg å skape unødig konflikt i kirken? Vi mener ikke det. Derimot mener vi at Den norske kirke mangler en demokratisk kultur som er i stand til å ivareta de forskjelligheter som finnes i kirka. Teologisk uenighet er ikke noe nytt; det er heller ikke skremmende; teologisk uenighet er det som har videreutviklet kirken, og det som hele tiden fungerer som et korrektiv til en komfortabelhet i forståelsen av hvem Gud er. Teologisk uenighet krever mye av oss, for det beror på at vi må tåle hverandre. Vi må tåle at vi tolker og leser Bibelen forskjellig, og vi må tåle at vi har den samme motivasjonen, nemlig at flere skal få kjenne til Guds kjærlighet.

Da Åpen folkekirke ble dannet våren 2014, var det som reaksjon på Kirkemøtets nei til likekjønnet ekteskap. Reaksjonene på mangel på vedtak i 2014 så vi blant annet gjennom utmeldinger, men også gjennom sinne og frustrasjon over kirka, blant medlemmer og blant kirkens ansatte. For mange av oss var dette uforståelig og i strid med vår forståelse av evangeliet. Mange av oss har kommet til at det godet som ekteskapet

må sies å være, ikke kan være forbeholdt heterofile par, men at også likekjønnede par må få kunne komme til kirken med sin kjærlighet. Det konstituerende for ekteskapet er verken kjønns-polariteten eller evne til reproduksjon, men det er et offentlig løfte om trofast kjærlighet mellom to likeverdige personer som elsker hverandre. Slik mange av oss forstår evangeliet, er ikke likekjønnet ekteskap bare noe som til nød kan aksepteres, men vi mener at det er etter Guds vilje at mennesker skal få leve ut sin kjærlighet. Det er derfor i tråd med evangeliet at kirken legger til rette for, og feirer, at dette skjer mellom to mennesker som elsker hverandre, også når de er to kvinner eller to menn.

Det viktigste er ikke at vi skal komme til enighet om dette. Det kan vi neppe. Derimot mener vi at spørsmålet er om konsekvensen av denne uenigheten fortsatt skal være et nei til alle likekjønnede par som ønsker kirkelig vigsel. Den norske kirke har to likeverdige syn på dette spørsmålet, at de av oss som mener at likekjønnet kjærlighet er av det gode, ikke får praktisert dette synet, er problematisk. Prester tvinges i dag til å handle mot sin overbevisning og samvittighet når de må si nei til å vie. Dette er sårt og uholdbart for mange av kirkens medarbeidere å stå i. Åpen folkekirke vil forsvare den enkelte prest rett til å følge sin samvittighet; derfor mener vi det kan og må legges opp til ordninger som har gjensidig

respekt for ulike syn, men også for ulik praksis.

Den norske kirke skal være en bred folkekirke med rom for alle. For at dette skal være tilfellet, må vi akseptere hverandres forskjelligheter. Noen kommer ofte til kirken, andre sjeldnere; noen sitter med en sterk tro, andre med en sterk tvil. Felles for oss alle er at grunnlaget for vår kirke-tilhørighet er at vi er døpt inn i kirken. Vi tror at Gud er virksom i dåpen – for alle døpte, og at Gud ikke har lagt opp til noen rangering av kirkemedlemmene, når det gjelder verken tro, kunnskap eller moral. Troens vesen er å være uten verdighet, forstand eller fortjenester å påberope seg, men å være i Guds hender. Derfor må vi som kirke aldri rangere mennesker som viktige eller uviktige, som bedre og dårligere kirkemedlemmer, med mer eller mindre rett til å bestemme over kirka. Når kirkens medlemmer er forskjellige, må også kirkens rom være åpen for forskjelligheter.

Åpen folkekirke mobiliserer ved dette kirkevalget fordi Den norske kirke er i en brytningstid; det handler om folkekirkens framtid og hvilken kirke vi vil ha. Da handler det om å invitere inn til deltakelse og til fellesskap. Som kirke kan vi tåle uenighet, men vi kan ikke tåle at mennesker opplever at kirken ikke kan romme hele ens liv og ens kjærlighet.

Godt valg!

EN MANGFOLDIG VALGLISTE – NOMINASJONSKOMITEENS LISTE

AV ERLING BIRKEDAL, FØRSTEKANDIDAT BORG BISPEDØMME, MANGFOLDIG FOLKEKIRKE
– NOMINASJONSKOMITEENS LISTE
ERLING.BIRKEDAL@GMAIL.COM

ET HISTORISK VALG

Kirkevalget i 2015 blir historisk. Det er første gang det stilles to lister til valg til Bispedømmeråd/Kirkemøtet. Kirken har ikke erfaringer med hvordan man skal tilrettelegge og gjennomføre valgkamp med listevalg (forholdstallsvalg) på dette nivået. Nominasjonskomiteén som er oppnevnt av representere fra menighetsrådene, leverte sin liste med variert utvalg av kandidater innen 1. mars. Andre grupper av forslagsstillere hadde frist til å levere listen før 1. mai. Som kjent har organisasjonen Åpen folkekirke presentert og fått godkjent lister av valgrådene i ni bispedømmer. Noen av kandidatene fra den opprinnelige nominasjonskomiteens liste flyttet over til Åpen folkekirkes liste.

TO KANDIDATLISTER – MED BEHOV FOR IDENTITET

Ved at det ble to lister, måtte også spillereglene og dynamikken i valget innrettes deretter. Vi som står på nominasjonskomiteens liste, blir da delaktige i en dobbel valgkamp. Vi sa først ja til å stille som kandidat til et flertallsvalg der vi måtte argumentere for oss selv i relasjon til andre personer på samme liste. I tillegg må vi nå argumentere for at velgere skal bruke vår liste. Denne situasjonen var utgangspunktet for at vi som står på nominasjonskomiteens liste i Borg i juni ba om at vi kunne få et navn: "Mangfoldig folkekirke – nominasjonskomiteens liste". Grunnen til dette ønsket var flere:

- For å kommunisere noe om oss selv opplevde vi det tjenlig med en "vimpel" som kan gi oss

som gruppe en viss identitet.

- Det vil styrke demokratiet og valgdeltagelsen om vi får et mer identitetsskapende navn. Reglene for valget gjør at det i utgangspunktet er en asymmetri mellom de to listene med ulike tilblivelsesprosesser. Ved å gi en noe klarere identitet forsøker vi å bidra til at det blir lettere for velgere og at listene ved dette fremstår mer likeverdige, slik som er vanlig ved offentlige valg.
- Begrepet "mangfoldig" sier noe om hvem vi er, nemlig en variert og mangfoldig gruppe, som har noe ulike erfaringer og oppfatninger i aktuelle kirkelige spørsmål.
- "Folkekirke" er naturlig å bruke, da det er folkekirken som er vår arena.

Vi mente at det ikke er noe i valgreglene som skulle hindre oss i å få et tilleggsnavn. Regelverket bruker det forretningsmessige navnet "nominasjonskomiteens liste", og en parallell til dette ville i følge reglementet være "Lister fra andre grupper av forslagstillere". Da den andre listen heter Åpen folkekirke, er det naturlig med et navn som har en viss parallellitet. Da dette med navn ikke er direkte omtalt i valgreglene, kan det beskrives som et "lovtomt område". Vi søkte derfor valgrådet som har ansvar for å påse at valgreglene følges og evt. å tolke disse der det er uklarheter. Etter et par runder i valgrådet i Borg ble navnet godkjent. Etter klage fra Åpen folkekirke måtte saken til Kirkerådets AU som endelig godkjente denne muligheten. Tilsvarende prosess skjedde for valglisten i Hamar bispedømme.

BEHOV FOR EN VISS SAMORDNING MELLOM KANDIDATER

I valgkampen blir alle kandidater avkrevd å fortelle hvem vi er, og hva vi ønsker, både som liste og som enkeltpersoner. Vi som er nominert av bispedømmenes nominasjonskomité, er ”overlatt til oss selv”. Vi har ikke en organisasjon bak oss, og nominasjonskomiteen er oppløst og kan ikke tale på listens vegne. Valgrådet og administrasjonen i bispedømmene må naturligvis behandle alle lister likt, og kan ikke være sekretariat for én listes valgkamp. Tvert imot fungerer det slik at sekretariatet utfordrer oss som er kandidater, på hvordan vi ønsker å bli presentert, også som gruppe. Dette har i seg selv ført til et behov for en viss organisering og samordning oss kandidater imellom. Det har igjen skapt tettere kontakt oss kandidater imellom, der få fra før kjente hverandre. Det har skapt økt bevissthet om hva listevalg innebærer. Som førstekandidat på listen i Borg ble jeg den naturlige talsperson og tillitsvalgte for listen. En utveksling av informasjon mellom førstekandidater i ulike bispedømmer har ført til tilsvarende arbeidsprosesser i flere av de andre bispedømmer som har listevalg, uavhengig av hvilke navn man bruker. Det har også ført til et visst samarbeid mellom valglistene i flere av bispedømmene om markedsføring av nominasjonskomiteenes lister.

MENIGHETENES MANGFOLDIG LISTE

Hvordan skal vi så omtale vår liste – i relasjon til den alternative listen? For det første vil vi fremheve at det er menighetene som har spurt den enkelte kandidat på nominasjonskomiteens lister. Det er også representanter fra menighetene som har oppnevnt nominasjonskomiteen som har satt sammen/prioritert lista. Vi er folkekirkenemighetenes representanter. Vi har et engasjement i menighetens virksomhet der vi bor, og ønsker å bidra til å styrke menighetens arbeid.

For det andre representerer vi et mangfold. Vi representerer ulike deler av bispedømmet, med variasjon i kjønn og alder (I Borg har vi representanter fra alle prosti, mens Åpen folkekirke har fra bare fra 5 av 9 prosti). Vi har variert er-

faring og kompetanse, flere med erfaring fra Kirkemøtet/Bispedømmeråd. Vi representerer ulike i syn på aktuelle kirkelige spørsmål og ønsker en kirke der det er rom for et mangfold av meninger. På nominasjonskomiteens lister finnes personer som er enige med Åpen folkekirke i syn på ekteskapet, og personer som ikke er det.

KIRKEVALGET DREIER SEG OM MANGE SAKER

Folkekirken er synlig til stede i alle norske lokalsamfunn. Det er i møtet med mennesker kirken viser seg som folkekirke. Vi ønsker en kirke som formidler tro håp og kjærlighet til mennesker i livets ulike situasjoner, en kirke som oppleves åpen og relevant, og som forblir en viktig arena for seremonier og ritualer. Vi ønsker en kirke der ressursene brukes på kirkens grunnleggende funksjoner. Vi vil arbeide for å styrke kvaliteten på kirkens arbeid, med særlig fokus på:

- trosopplæring for barn og unge.
- gudstjeneste og fellesskap - der vi sammen møtes i tro, undring og tilbedelse.
- diakoni og omsorg for mennesker og skaperverket som helhet.
- kirkemusikk og andre kulturelle uttrykk.

I de nærmest årene står kirken overfor en stor omstillingsprosess fra å være en statlig virksomhet til å bli en selvstendig kirke. Det får store konsekvenser med større ansvar for økonomisk forvaltning. Vi må ta viktige avgjørelser om kirkelig organisering og myndighetsfordeling. Mange veivalg skal tas, noe som krever god innsikt i kirkens virksomhet på alle plan. Folkekirkenes framtid avgjøres ikke bare av én sak, men gjennom avgjørelser i mange saker. På nominasjonskomiteens lister kan velgerne finne kandidater med ulike profiler og variert kompetanse og interesser. Velgerne kan gi ekstra stemme til de tre personer de er mest enige med.

Mangfoldig folkekirke - nominasjonskomiteens liste inneholder et mangfold av personer som vil bidra til å utforme morgendagens folkekirke. Godt kirkevalg!

HVORFOR LEVENDE FOLKEKIRKE?

AV EGIL MORLAND, FØRSTEAMANUENSIS I TEOLOGI VED NLA HØGSKOLEN.

HAN ER NESTLEDER I BJØRGVIN BISPEDØMMERÅD OG MEDLEM AV KIRKERÅDET OG KIRKERÅDETS ARBEIDSUTVALG.
MORLAND ER OGSÅ MED I LEDERGRUPPEN FOR LEVENDE FOLKEKIRKE.

EGIL.MORLAND@NLA.NO

Det er ikke rart at ravnene i Vårt Land har fråstet i mulige navn på denne folkekirken som alle vil representere: Åpen, mangfoldig, raus, ikke-diskriminerende, demokratisk. Det er ikke kirkefolket, men folkekirken, som skal mobiliseres. Stikkordet er ”alle døpte”.

Når da en ny kirkeliste selger sitt budskap med adjektivet ”åpen”, med en riktignok entydig lukket tolkning: ny samlivsteologi og liturgi, ble det behov for et alternativ. *Levende folkekirke* (LF) identifiserer seg med det meste som er sagt om Den norske kirke i sentrale visjonsdokumenter, og sier at ”folkekirkens hensikt og mål er å kalle alle mennesker i Norge til tro på evangeliet og til etterfølgelse av Jesus Kristus.”

TA STATENS INTENSJONER PÅ ALVOR

LF ”arbeider for at Den norske kirke skal holde fast ved den bibelske og felleskirkelige forståelsen av ekteskapet. Kirkens lære og liturgi må bygge på sannheten om at ekteskapet er Guds ordning for én mann og én kvinne.”

Vi stiller oss uforstående til påstanden om at det er en avsporing å advare mot koblinger ekteskapsloven har til en rekke lover, som kirken entydig har avvist. Kirken kan ikke godkjenne planlagt far- eller morløshet. Mot en slik ideologi vil vi med kirkens erklæring på Maria Budskapsdag i 1942 si at ”grunnforholdet mellom foreldre og barn er en Guds skaperordning, et gudbestemt forhold som består ubrytelig og hellig for alle hjem”.

SPLITTELSE ELLER SAMHOLD

Det har ikke vært LF sin intensjon å lage alternative valglistene. Vi vil i prinsippet ikke ha noe partivesen i kirken. Det er mange oppfordringer til enhet og samhold i NT. Splittelse må unngås, om det da ikke står om helt fundamentale spørsmål. Derfor vil LF oppfordre velgerne til å stemme fram de kandidatene som deler det standpunkt at likekjønnet samliv ikke kan inkluderes i en kristen forståelse av hva et ekteskap er.

Så godt som alt arbeid i kirkelige råd sikter mot konsensus. Dét gir unik øvelse i å velge sine slag. Vi har sett en del eksempler på det i Kirkerådet i viktige spørsmål som angår den framtidige kirkeordningen. Stor uenighet har likevel flere ganger endt i konsensusvedtak. Det skyldes ikke feighet eller grenseløs kompromissvilje, men bunner i en felles erkjennelse av at vi er usikre, og at standpunkter må bli til underveis.

KAMP OM KIRKEFORSTÅELEN

Når da vår ”motpart” har som intensjon å bli et permanent innslag i kirkepolitikken, så er det et signal om at den framtidige kampen kommer til å stå om kirkesynet: Kirken må opptre slik at den ikke støtter noen fra seg. Anstøtet ved kirken kan til nød begrenses til en del klima- og fordelingspolitiske spørsmål, men ikke til slikt som gjør at folk i åndelig forstand føler seg utenfor trosfellesskapet. Det er for eksempel tilnærmet taust om vårt lands abortpraksis i dag.

Det merkes spesielt i forkynnelsen. Mange kaster vrak på den lutherske kirkes kjæreste skatt,

skjelningen mellom lov og evangelium. Dersom vår forkynnelse ikke kaller til omvendelse også på det individuelle plan, så gjenspeiler det en kirkeforståelse vi gjerne vil bekjempe! LF sitt teologiske grunnlag ”slutter seg fullt ut til Den norske kirkes basis, som er Den hellige skrift og kirkens bekjennelsesskrifter. Bibelen er øverste norm i alt som handler om lære og liv.” Den første setningen er det formal enighet om. Den andre er det reell uenighet om. Dessverre.

LF har ikke noe ønske om å bli en kirkepolitisk organisasjon eller parti. Vi har en løs struktur med det ene formål å hjelpe kirken til å stå imot presset om å tilpasse seg statens lovgivning i sin ekteskapsliturgi.

KIRKEVALGETS MULIGE KONSEKVENSER

Kirkevalget i år kan få utilsiktede konsekvenser. Ingen ønsker vel et ras av utmeldinger etterpå.

Vi er mange som vil sørge dypt dersom vi i løpet av noen år enten må oppleve at vi ikke lenger kan ha én felles liturgi for ekteskapsinngåelse, eller alternativt at vi må gi opp selve kjernen i det bibelske grunnlaget for en kristen ekteskapsforståelse: Det monogame samlivet mellom én mann og én kvinne, begrunnet i skapelsen og stadfestet av Jesu ord og kirkens 2000-årige praksis. Slike *tilsiktete* konsekvenser vil det komme individuelt tilpassede løsninger på, som for mange også kan inkludere utmelding, men fortsatt åndelig og sosialt fellesskap i den lokale menighet.

Men hva med de utilsiktede konsekvensene, f.eks. i form av en samordnet utmarsj fra Den norske kirke? Jeg har denne sommeren på nært hold sett hvordan forsamlinger for indre- og ytre misjon har bygget opp en infrastruktur av topp moderne bede-/kirkehus. For alle praktiske formål fungerer de i dag som ”kirke”, til både søndags og hverdags. Er det allerede i dag en plausibilitetsstruktur – som religionssosiologene vil kalle det – for å organisere seg slik at man også kan få offentlige tilskudd til driften? Mange steder finnes denne strukturen fra før, fordi man

her har et stort frikirkelig innslag. Man blir altså ikke sosialt stigmatisert av å velge ”annerledes”. Facebook-kommentarer drypper av sarkasmer over at NLM vil etablere et ”register” for utmeldte. Man burde heller være bekymret. Hvem er det som i framtida skal bære dagens byrde og hete i lokalmenighetene? Jeg ser ingen tegn hos ÅF til å si at kirken har mer bruk for folk som kan legitimere den faktiske virksomheten ved regelmessig gudstjenestedeltakelse og menighetsarbeid, enn for at de hvert fjerde år stiller opp ved stemmeurnene.

EN DEMOKRATISK KIRKE?

Det hevdes at valget dette året er en test på demokratiet i kirken. Er det noen som for ramme alvor tror det? Hva er det som gjør at tolv prosent valgdeltakelse er så mye mer demokratisk enn ti, åtte eller seks? Det er jo uansett et mindretall vi snakker om? Et slikt tall ville ha vært overveldende gledelig dersom det gjaldt søndagsgudstjenesten! Dét er den eneste folkeavstemningen som på lang sikt er interessant, om ikke ambisjonen om å være folkekirke skal oppgis. Er det ikke her vi skulle hatt vår bekymring? Er det ikke her slaget om framtidens kirke står?

Levende folkekirke mener det. Viktigere er det at bekjennelsen bekrefter det. Kirken ”skjer” først når folk forsamles og hører Guds ord rent forkynt og sakramentene rett forvaltet. Ellers ikke.

Det er nesten ikke til å tro at nettopp i denne kritiske tiden etter grunnlovsendingene (virksomhetsoverdragelsen) skal medias interesse for valget mobiliseres til kun å rapportere fra den indrekirkelige kampen om ekteskapet.

Vår tid proklamerer at det meste av menneskelig liv, enten det er basert på tradisjoner eller biologi, kan skapes og velges (konstrueres). Det er altså ikke noe gitt – og slett ikke av Gud eller av en høyere ”rett”. Den politiske motkraften mot disse åndsstrømningene er så godt som ikke-eksisterende.

Kirkevalget i 2015 kan avgjøre om også den kirkelige og teologiske alternative tenkningen skal lide samme skjebne.

TEKSTBOKENS KIRKELIGE LEGITIMITET

AV AV DØVEPREST LARS HANA OG DØVEPREST PER WALLE
LARS.HANA@DOVEKIRKEN.NO / PER.WALLE@DOVEKIRKEN.NO

Det foreligger et utkast til egen tekstbok for Døvekirken. I Luthersk Kirketidende nr. 8/2015 viste vi at utkastet avviker sterkt fra den tekstbok som er vedtatt for Den norske kirke. Det profilerer kirkeåret på en helt ny måte og har et utall underlige tekstvalg. Vi hadde håpet på en dialog omkring dette utkastet. Det har vi ikke fått. Leder for styringsgruppen, prost Roar Bredvei, og kirkefagsjef Jorunn E. Weyde som også er medlem av styringsgruppen, konstaterer bare at utkastet ikke er radikalt annerledes enn tekstboken for Den norske kirke, og at reformen for Døvekirken inneholder mye bra. De godkjenner sitt eget arbeid. Våre synspunkter er ikke drøftet, og det legges ikke fram grunner for at hele 90 % av tekstvalget skal avvike fra kirkens egen indre kanon. Det meste i deres svarartikkel om Døvekirken er vel og bra. Men hvor blir drøftelsen av tekstboken av? Hvor blir muligheten til en åpen prosess rundt dette arbeidet? Utkastet har nå ligget uendret hos styringsgruppen i halvannet år. Nå er det lagt ut i offentlighet – og så lenge det er et utkast, er det naturlig at det blir gjenstand for en åpen teologisk drøfting. Det vil disse to lederne altså ikke skal skje. Hvordan skal dette utkastet endre status til vedtatt tekstbok uten en drøfting? Det er viktig at involvering blir mer enn et honnørord.

UFERDIG

Utkastet er tydelig uferdig. Det inneholder feil i referanse til minst ett tekstavsnitt. Det inndeler kirkeårsperioder feil. Fastetiden skal ifølge utkastet begynne med fastelavnssøndag! Det inneholder tematisering av søndagene, som normalt ikke hører hjemme i en tekstbok. Til grunn for Tekstboken for Den norske kirke ligger ”et omfattende og genuint teologisk arbeid” (Sjur

Isaksen i LK 11/2015). Tekstboken er en ”indre kanon” for kirken. Bak utkastet ligger det intet tilsvarende arbeid og ingen kirkelig prosess som kan gi det kirkelig legitimitet. Det er nærmest for et privat forslag å regne.

KIRKELIG LEGITIMITET

Dette skjer samtidig som Døvekirken arbeider med å tydeliggjøre sin kirkelige identitet. Døvekirken skal endelig få sine godkjente liturgier på norsk tegnspråk. Den skal få sin egen autoriserte oversettelse av bibeltekster. Den skal utvikle menighetsarbeidet og menighetsbevisstheten ved styrking og utvidelse av antall døvemenigheter. Alt dette skal skje innenfor rammene av Den norske kirke. Døvekirken identifiserer seg som en minoritetskirke med en forpliktelse på, og som bærer av, deler av døvekulturen. Alt dette tilsier at også tekstbok skal ligge tett opp til den som kirken ellers har. Slik er det også for døvekirkene i Danmark og Sverige. Døvekirken trenger å dra nytte av det teologiske arbeid kirken har gjort i sitt arbeid med tekstrekker. Bredvei og Weyde mener det foreliggende utkast er godt utgangspunkt for en egen kanon. Vi mener den er uegnet som tekstbok for døvemenighetene. Vi trenger oversettelse av tekster fra Tekstbok for Den norske Kirke.

Dersom ikke sentrale aktører som døveprosten og kirkefagsjefen i Oslo Bispedømme ser behovet for en dialog om dette, håper vi andre vil gjøre det. Blant flere døveprester er det i hvert fall et uttalt ønske om en annen tekstbok enn den som nå foreligger som utkast.

Vårt viktigste anliggende er at det foreliggende utkastet skaper et skille mellom døvemenighetene og den kirke vi er en del av. Det ønsker vi å unngå.

GI BARNET ET MENINGSFULLT MINNE FRA DÅPSDAGEN!

*“Gjennom dåpen
setter Gud oss inn
i sin verdensvide
kirke”*

Kjøpe dåpsservietter fra
Madagaskar

**og støtt kvinner,
barn og unge.**

+

40 kr/stk. inkludert et kort
(Tillegg for frakt)

Ta kontakt: Det Norske Misjonsselskap
Epost: info@nms.no, Tlf. 51516100.
Les mer: www.nms.no/dapsserviett/

Atelier Agnes

-er en systue som gir arbeid til 40 kvinner i Antsirabe, Madagaskar. Her lages dåpsserviettene som selges i Danmark og Norge utgjør 75% av omsetningen deres.

Barn og unge

Overskuddet fra salg av dåpsservietter går til arbeid blant barn og unge i våre samarbeidskirker.

**Det Norske
Misjonsselskap**

MÅNEDENS SALME AUGUST 2015

AV ESTRID HESSELLUND OG SINDRE EIDE

ESTRID.HESSELLUND@EIDEFORLAG.NO / SINDRE.EIDE@EIDEFORLAG.NO

LYSENES GUD, KJÆRLIGHETS KILDE (N 13 727)

T: SHIRLEY ERENA MURRAY 2004 O: EYVIND SKEIE 2006 M: PER HARLING 2004

I februar 2006 møttes kristne fra alle verdenshjørner i Porto Alegre i Brasil til Kirkenes Verdensråds niende generalforsamling. Mottoet for møtet var formet som en bønn: "Gud, i din nåde, omskap vår verden". Det ble skrevet flere sanger og salmer til generalforsamlingens, bygget på bønne: "God in your grace, God in your mercy, turn us to you to transform the world." Den som absolutt ble sunget mest og allerede er oversatt til flere språk, er skrevet av salmedikteren Shirley Erena Murray fra New Zealand med en vakker og sangbar melodi av Per Harling, svensk prest, salmedikter og komponist.

Flere liturgiske byggeklosser fra generalforsamlingen i Brasil ble brakt med hjem til Norge, oversatt og samlet i et ressurshefte, utgitt av Norges kristne råd, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Kirkens Nødhjelp og Den norske kirkens nord/sør-informasjon. Og selve temasalmen fikk Eyvind Skeie til oppgave å oversette. Dette løste han på en så fortrinnsfull måte at den har kommet med i Norsk salmebok 2013, hvor bønne fra generalforsamlingen synges som omkvad etter hvert av de fire versene: "Omskap oss Gud, vis verden nåde, gi oss forvandlingskraft fra deg."

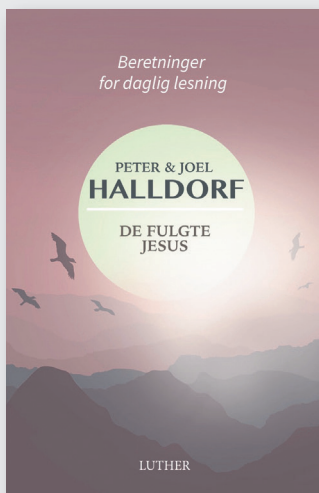
Murray er en av vår tids mest kjente salmediktere. Hennes tekster er oversatt til mange språk og finnes i mer enn 100 salmebøker verden over. I Norsk salmebok 2013 finner vi fire av

hennes tekster. Den mest kjente er "Solbarn, jordbarn" (N13 26). Også denne er oversatt til norsk av Eyvind Skeie. Det fortelles at Murray begynte å skrive salmer i forholdsvis høy alder fordi hun var trett av mange salmers Kanaans språk og av ferdig formulerte sannheter. Det finnes ikke tradisjonelle og velbrukte klisjeer i hennes salmetekster. De fire salmene hennes i Norsk Salmebok 2013 er et vitnesbyrd om det. De beveger seg i et vidt spekter av temaer, som fred og forsoning, menneskerettigheter og ansvar for skaperverket.

Flere av disse aspektene gjenfinner vi i månedens salme, "Lysenes Gud, kjærlighets kilde". Sangen åpner med et sterkt og tydelig bilde av Gud som kjærlighetens kilde, Gud som tilgir, viser oss fredens vei og har evne og vilje til å omskape oss. I de neste versene beskrives hvordan vi som er skapt i Guds bilde, svikter Gud ved fatale veivalg, feil og maktmisbruk. Hun skriver om terror og tårer, tapt tillit, grådighet, krig og konflikter. Det siste verset er som en konkretisering av salmens omkvad. Bønne "Gi oss forvandlingskraft fra deg" blir til et dirrende rop om å finne tilbake til den vei vi innerst inne vet er den eneste riktige: "Stans du oss, Gud. Vis oss din vilje. / Søstre og brødre er vi på jord. / Hjelp oss i dag å ta tilbake / paradishagen, skapt ved ditt ord."

I samarbeid med Eide forlag trykker LK hver måned en omtale av en av de nye salmene i Norsk Salmebok. Omtalen finnes også på www.norsksalmebok.no, der man dessuten kan finne salmeforslag til gudstjenestene.

Peter Halldorf
DE SOM FULGTE JESUS
 299,-

Nå i 2. opplag

Peter og Joel Halldorf har skrevet en bok om troens forbilder og vitner – én for hver dag i året. La deg inspirere av norske personligheter som Marie Monsen, Børre Knudsen, St.Sunniva, Edin Løvås, Annie Skau Berntsen, Ludvig Karlsen og Arnfinn Haram – i tillegg til internasjonale navn som William Wilberforce, Martin Luther King, C.S. Lewis og pave Johannes Paul II.

Peter Halldorf er en av de viktigste åndelige veiledere i Norden i dag. Hans fokus på kirkens enhet og hans trofaste bidrag til seriøs dialog gjør ham til en viktig brobygger og inspirator. Han leter i kirkens skatter og deler så gamle tekster blir levende og eksistensielle.

Per Arne Dahl, biskop i Tunsberg.

Kallet til hellighet gjelder alle kristne like fra kirkens begynnelse til dags dato. Til det trenger vi følgesvenner og veivisere. I denne boken møter vi noen fra den gang kirken var én, andre da den ble delt og frem til dagens konfesjonelle mangfold – også i Norge. Et sterkt økumenisk vitnesbyrd.

**Sr. Else-Britt Nilsen OP Dominikanersøster,
 leder av Norges Kristne Råd.**

SØNDAGSTEKSTEN

HILDE BREKKE MØLLER - TORSTEIN EIDEM NORDAL - STEPHEN SIRRRIS - TORE SKJÆVELAND

15. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN - 16. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN
17. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN - 18. SUNDAG I TREEININGSTIDA

15. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

6. SEPTEMBER 2015

Prekentekest: Luk 10,38–42

Lesetekster: 2 Mos 19,1–6 / Fil 4,10–14

Liturgisk farge: Grønn

Salmeforslag: Dyraste Jesus

Søndagens evangelietekst tar oss med til Marta og Maria. Denne historien om søstrene finnes bare i Lukasevangeliet. Eller kanskje det ikke er helt riktig å si. I Johannesevangeliet kap 12 møter vi dem i en lignende situasjon: Marta varter opp, og Maria sitter ved Jesu føtter. Likevel er historiene såpass ulike at de sjelden behandles som paralleller, og det skal jeg heller ikke gjøre her. Men likhetene og ulikhetene i Lukas' og Johannes' fortellinger om søstrene (og broren som dukker opp hos Johannes) gir et lite glimt av hvordan jesufortellingene levde blant dem som husket og fortalte dem. Evangelieforfatterne har tatt med ulike deler av disse historiene, og de har satt dem inn i nye sammenhenger i sin egen

evangeliefortelling. Dette gir frimodighet til å tolke dagens evangelietekst i lys av den litterære konteksten den står i, til tross for at denne tolkningen strengt tatt ikke gir mening hvis man tenker historisk om hendelsesforløpet.

Jeg vil tolke fortellingen om Marta og Maria som en oppfølging av historien om den lovkyn-dige i versene før, han som oppsummerer loven ved å si: "Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand, og din neste som deg selv." Fortellingen om Marta og Maria er plassert umiddelbart etter fortellingen med den lovkyn-dige, og dermed også etter fortellingen om den barmhjertige samaritan. I lignelsen handler det om å være en neste og å handle som en, i stedet for å vurdere hvem som er ens neste, og gå forbi. Jesus gir en oppfordring om å gjøre likeså, et budskap til den lovkyndige, som vi ikke får vite responsen på. I stedet får vi fortellingen om Marta og Maria. Og hvis fortellingen om den barmhjertige samaritan befaler å gjøre, og dermed kan skape bekymring for alt man da burde gjort, kommer Jesu svar til Marta inn i bildet som en motvekt. Han sier ikke noe negativt om alt som gjøres. Men han sier likevel at bekymringen for alt som burde gjøres kan legges bort: "Marta, Marta! Du gjør deg strev og uro med mange ting. Men ett er nødvendig. Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tas fra henne." Marta-figuren, med sin bekymring for det som burde

gjøres, knytter an til fortellingen om den barmhjertige samaritan ved å gi stemme til det jeg selv føler når jeg leser fortellingen. Og denne bekymringen er tydeligvis ikke noe å holde fast ved, selv om selve oppfordringen om å gjøre naturligvis blir stående. Forbildet i søndagens tekst er altså ikke Marta og hennes strev og uro, men Maria og ”den gode del”.

Marias rolle gjør det også meningsfullt å lese søndagens tekst som en oppfølging til fortellingen om den lovkyndige. Der lignelsen om den barmhjertige samaritan kan ses som en utlegning av ”å elske sin neste som seg selv”, viser Maria at det å elske Herren sin Gud ikke bare dreier seg om at man er en neste for andre. Det handler også om å sitte ved Jesu føtter og lytte til ham, å oppføre seg som en disippel.

Når vi leser dette i dag, tenker vi kanskje ikke over hvor dramatisk det er å påstå at å lytte til Jesus viser noe av hva det vil si å elske Gud. For oss er det kanskje ganske selvsagt at det å opptre som en Jesu disippel også er et uttrykk for kjærlighet til Gud. Og da kan man ganske raskt forstå Marias handling som et ideal for disippelskap: ”Den gode del” blir da selve måten som Maria opptrer på. Å elske Gud blir da å utøve en lyttende holdning, kanskje også for en meditatív spiritualitet. For oss som ikke kan sitte ved Jesu føtter på samme måte som hun, kan det bli en oppfordring til å lytte til Jesu ord i Bibelen eller prekenen, eller å knele ved hans føtter i nattverden. Og det er ikke noe galt i denne lesningen av historien. Kanskje kan det kan være ganske riktig å bli minnet om denne delen av disippelivet like etter den treffende lignelsen om samaritanen – ikke for å ta brodden av det viktige budskapet i lignelsen, men for å vise ulike sider av hva etterfølgelse er.

Men kanskje trenger man ikke forstå Marias ”gode del” som en oppfordring til det stillesittende, mottagende og passive. Det kan like gjerne være at den gode del er Jesus selv. Da blir det ikke Marias positur eller handling som er idealet, men hennes holdning til Jesus. Maria forstår betydningen av å ha fått ham på besøk; denne mannen er Guds representant. Hun legger bort andre gjøremål for å være Jesu disippel, og viser at å

elske Gud har med Jesus å gjøre. Der samaritanen viser at man skal være en neste, minner Maria oss om å være disipler.

HILDE BREKKE MØLLER
STUDIESJEF VED DET TEOLOGISKE
MENIGHETSFAKULTET
HILDE.B.MOLLER@MF.NO

16. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

13. SEPTEMBER 2015

Prekentekest: Matt 5,10–12

Lesetekster: Sal 13,2–6 / 1 Pet 4,12–19

Fortellertekst: 2 Mos 16,11–18

Liturgisk farge: Grønn

TIL DAGEN

Vi kan like gjerne innrømme det først som sist: Dette er søndagen før kommune- og fylkestingsvalget. Og kirkevalget. Det må være opp til hver enkelt predikant å bedømme hvor mye plass det forestående skal få i prekenen. Personlig vil jeg anbefale å gi tilhørere og menighet en fornemmelse av å være en del av noe større, noe viktigere, noe som brer seg ut og over norske lokalvalg og politikk.

TIL TEKSTEN

Saligprisningene innleder Bergprekenen hvis betydning burde være ubestridelig. Det er tydelig for oss at Matteus har en klar disposisjon før han presenterer Jesu mest kjente tale: Jesus er døpt og blitt fristet, har samlet seg disipler, begynt sin forkynnelses- og helbredelsespraksis, og følges nå av en stor tilhengerskare (kap 3 – 4). Nå setter Jesus seg ned og begynner å undervise (v 1).

Vår tekst avslutter saligprisningene, og framhever slik tekstens poetiske uttrykk. *"Himmelriket er deres" nevnes for både første saligprisning "de som er fattige i ånden" (v 3), og "de som blir forfulgt for rettferdighets skyld" (v 10). Med dette ser vi at rettferdighet også nevnes dobbelt, lik et ekko fra "de som hungrer og tørster etter rettferdigheten" (v 6).*

Men vi glipper subjektet, og må se disse adskilt. Der v 6 peker på Guds rettferdighet, peker v 10 disiplenes rettferdighetserkjennelse. Sagt på en annen måte: Det er som om siste saligprisning oppsummerer de tre forestående. For hva kjennetegner dem som blir forfulgt for rettferdighetens skyld, om det ikke er barmhjertighet, rene hjerter og et ønske om å stifte fred?

V 11f velger jeg å se på som en overgang, mer enn en fortsettelse av saligprisningene. Forfølgelsene er her av en mer verbal karakter som "håner, forfølger, lyver og snakker ondt" i det kirken utfører sitt oppdrag, å være lys og salt (v 13f) og slik lar "din vilje skje på jorden, som i himmelen" (6, 10).

Det er fort å se for seg at *"himmelens rike er deres"* (v 10) og *"stor er lønnen dere har i himmelen"* (v 12) handler om et utbytte man får ta ut i det øyeblikket man kommer til himmelen. Og det er klart: Vi kan dagdrømme om hvordan livet vil bli på "den andre siden", da vi møter våre kjære igjen, men kirkens oppdrag er bestemt å gjelde på denne jord. Ergo peker ikke himmelens rike i vår tekst på noe der oppe, men på noe som skal vokse fram her nede. Det er Guds rike som skal brer seg og forplanter seg på jorden, og kirken og hver troende skal leve ut dette livet, her og nå.

TIL PREKENEN

Om saligprisningene

Saligprisningene er gode nyheter, ikke gode råd. Det er ingen analyse av verden vi lever i. Snarere tvert imot! Det er noe nytt som har begynt å skje. Jesus gir saligprisninger til de ydmyke, de fattige, de sørgende, de forfulgte. Det er Gud som gjennom Kristus forandrer verden. Poenget er ikke å komme med en liste over hvem Gud kaller salige, men å annonsere Guds nye pakt.¹ I saligprisningene proklamerer Jesus Guds rike, og hva som kjennetegner dette.

Jesus er den som gjennom sin lære tegner denne visjonen som disiplene og kirken skal forfølges for. Med andre ord er ikke dette evangeliets ord til den unåde, men ord til oppmuntring for den lidende og forfulgte kirke på jord.² Slik gir det mening, det salmisten skriker ut i dagens epistel fra GT: *"Hvor lenge, Herre? Vil du glemme meg for alltid?"* (Sal 13,2)

Om himmelens rike på jorden

Kanskje vil det være aktuelt å trekke fram Den norske kirkes visjon: *"Mer himmel på jord. Kirken vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å være en bekjennende, åpen, tjennende og misjonerende folkekirk."*³

Det vil i forlengelsen av denne kunne være kort vei å snakke om det forestående valget. Samtidig avhenger ikke himmelens komme på jorden av hvordan kirkelige – eller kommunale – partier gjør det på gallupen eller i valget. Himmelens komme på jorden handler om deg og meg og vår hunger og tørst og utholdenhet under forfølgelser. Det er kirken som her og nå skal leve ut Guds framtidige rike, og dette framtidige riket er inkarnert nå med Jesus fra Nasaret,⁴ fordi kirken – vi – er Kristi kropp. Hvis vi er kroppen, hvordan kommer vi nær Guds hjerte? Magnus Malm sier:

"Jesus kom i en tom og åpen krybbe. Vår fattigdom og åpenhet er den beste forutsetningen for å ta imot Jesu nærvar. Dette er porten, ikke bare til Bergprekenen, men til hele vårt fellesskap med Gud (...) Ikke: Hvor mye tro har du? Hvor åndelig er du? Men: Hva mangler du i livet? Hva sørger du over? Hva hungrer og tørster du etter?"

*Gjennom denne porten går veien rett inn i bønn
til Guds hjerte.*⁵

SALMEFORSLAG

INN: 479 Fordi han kom og var som morgen-
røden (Håpstango)

MELLOM: 352 Ren og rettferdig

ETTER: 532: Guds kirkes grunnvoll ene

NATTVERD: 471 Nærmere deg min Gud /
409 I dine hender Fader blid

SLUTT: 536 Guds menighet er jordens største
under

¹ Wright (2004), s 37.

² Gundry (2010), s16.

³ Sak KM 07/14.

⁴ Wright (2004), s 38.

⁵ Malm (2013) s 65 og s 146.

**TORSTEIN EIDEM NORDAL
SOKNEPREST KVITSEID OG
BRUNKEBERG**

SOKNEPREST.KVITSEID@KYRKJETRAPPA.NO

17. SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

20. SEPTEMBER 2015

Prekentekest: Luk 7,11–17

Lesetekster: 1 Kong 17,17–24 / 1 Kor 15,35–45

Liturgisk farge: Grønn

TIL DAGEN – HØST OG PÅSKE?

Denne søndagen innbyr til fest gjennom å være intet mindre enn høstens påskedag! Påske på høsten virker naturstridig av flere grunner. September er så langt unna påsketider man kan komme, og dagen bryter med kalenderen og kirkeårets rytme. Men helt ute av sammenheng er høstens oppstandelsesdag slett ikke. Hver søndag er feiring av oppstandelsen. Oppstandelsens krefter forkynnes i gravferder året rundt, og vi bekjenner oppstandelsestroen i enhver gudstjeneste. Vi glimter påskesolen denne dagen. Den belyser noe helt sentralt og lar oss finne ord i situasjoner hvor liv og død møtes. Dagen åpner for eksistensiell undring og spørsmål som fortjener å bli pekt i retning av noen gode svar. Det kan prekenen bidra til.

Evangelieteksten som tradisjonelt knytter seg til kirkeårsdagen, at Jesus vekker opp Lasarus (Joh 11), finner vi fortsatt i første tekststykke og som fortellingstekst for dagen. I vår tekststrekkes evangelium møter vi enkens sønn i Nain (Luk 7), mens tredje rekke omhandler Jairus' datter (Matt 9). Oppvekkelser av døde særpreger dagens evangelietekster. Leseteksten fra 1. Kongebok er om Elia og enken i Sarepta, hvor melkrukken ikke ble tom, og kruset aldri manglet olje. Denne enkens sønn ble syk og døden nær. Elia ber Gud om å gjøre ham frisk, og blir bønnhørt. Den andre leseteksten er fra selve oppstandelseskapitlet til Paulus, 1 Kor 15. Det tales om oppstandelsen og et åndelig legeme. Alle tekstene handler dermed om å stå opp til livet. Den første

gjennom helbredelse ved bønn, den andre om oppstandelsen etter jordelivet. Evangeliet kroner det hele ved at Jesus gir en død gutt livet tilbake – midt i vår verden.

TIL TEKSTEN – SENTRUM OG UTKANT

Fortellingen om enkens sønn i Nain finner sted tidlig i Jesu virke. Den er særstoff for Lukas. Evangelisten gjengir Bergprekenen i kapittel 6. Neste kapittel forteller først om den syke tjeneren til offiseren i Kapernaum, før Jesus vandrer sammen med sine disipler og en stor menneskemengde til Nain. Nain er – også i dag – en liten landsby 14 kilometer sør for Nasaret, like ved Taborfjellet. Stedet er ikke kjent for annet enn hva Lukas beretter om. Å velge perifere Nain som scene for en oppvekkelse av de døde er distriktsvennlig. Man undres om Gud har en forkjærlighet for unnselige steder. Utkantens og de marginaliseres teologi møter oss i denne fortellingen.

Det som skjer i Nain, har klangbunn i historien om Elia og enkens sønn i Sarepta (1 Kong 17). Å bli enke var en tragisk skjebne. Kvinnen hadde mistet sin mann, og nå var også sønnen død. I tillegg til tap og sorg på et personlig plan var det ingen til å forsørge henne. I en kultur hvor slekt og familierelasjoner var så sentralt, førte tapet henne til randen – utkanten av fellesskapet. Videre reiser situasjonen spørsmål om skyld. Ifølge jødisk tradisjon kunne død være en følge av synd; jfr. enkens svar til Elia, og Jesu svar til folket i møte med den blindfødte (Joh 9,2): ”Hvem er det som har syndet, han selv eller hans foreldre, siden han ble født blind?” Jesus avviser at sykdommen har noe med synd og skyld å gjøre.

På sin vei inn i landsbyen Nain møter Jesus og hans følge sin rake motsetning, et gravfølge. Liv og død tørner sammen. Lukas bruker for første gang ”Herren” (*ho kyrios*) i bestemt form om Jesus som blir fylt av medlidenhet med enken. Verbet *splagchnizomai* kan oversettes med: synes synd på, ha sympati med, få inderlig medfølelse med. Det samme ordet brukes i to sentrale fortellinger i Lukasevangeliet, nemlig om den barmhjertige samaritan (10,33) om den bort-

komne sønnens far (15,20). Roten *splagchnon* betyr bokstavelig talt innvoller. I overført betydning betyr det hjerte og det indre. Den menneskelige nøden gjorde inntrykk på Jesus slik at han rekker ut hånden. Det er verdt å huske på at legen Lukas skriver. At gutten var fysisk død, understrekes både før og etter oppvekkelsen. Elia ba Gud om å gripe inn, men Jesus griper selv direkte inn. Gud strekker seg så langt at han når det som ingen av oss kan nå, det som er utenfor vår rekkevidde – de døde – bokstavelig talt gjennom å berøre liket som i kulturen der og da ble betraktet som urent. Jesus henvender seg med direkte tiltale til den døde: *Lego soi* – jeg sier deg! Lukas skildrer dette fysisk og detaljert: ”Da satte den døde seg opp og begynte å tale.” Den første reaksjonen var: ”Gud har gjestet sitt folk”. *Episkeptomai* tegner generelt å besøke, særlig sykebesøk. Men det brukes også om Guds besøk for å bringe frelse (Ex 3,16). Det var mange vitner, og ryktet fra denne periferien spredte seg over hele landet. Fortellingen kan leses som et eksempel på hvordan Gud oppsøker utkanten og de marginaliserte. Gjennom Jesu nærvær og handling bringes Guds rike nært, og det skapes et nytt sentrum som orienteringspunkt.

TIL PREKENEN

– SMAK AV HIMMEL, SPOR AV JORD

Fortellingen om Jesus som vekker opp enkens sønn i Nain, har et før og et etter. Det sentrale poeng er overgangen fra død til liv. Lukas kjente uten tvil sin Hippokrates og legeleden: ”Aldri skade, av og til helbrede, ofte lindre og alltid trøste.” Men medisinen kommer til kort når døden er et faktum. Dette er tematisert særlig av Per Fugelli gjennom bøker og foredrag de siste årene. Jesus vakte heller ikke opp alle døde. De som sitter i kirkebenkene, bærer sine fortellinger om tap. Høstens påskedag og evangelieteksten legger ikke opp til å forskuttere allehelgensdag, ei heller dvele i gravferdsmodus. Jesus ber enken om ikke å gråte. Det er verken nedvurdering av enkens tap eller billig trøst. I en kommentar til bibelordet ”Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne” (Åp 21,4) gjør Johannes Møllehave et poeng. At noen ser tårene, betyr at noen er nær

nok til å tørke dem bort. Men viktigere er at Gud ikke bare fjerner tårer, men selve årsakene til at tårer felles. Nåden er når alt er tapt, å få alt tilbake. Den virksomme nåden viser seg her som en konkret erfaring.

Vi har alle mistet noen som Gud ikke har vakt opp eller grepet inn i forhold til. Mange har ønsket, men ikke opplevd noen guddommelig intervensjon. Det er narssistisk å avvise en fortelling fordi vi selv ikke har opplevd det samme. Kan slike tanker adresseres i prekenen? Gud er bak og over naturen. I ett perspektiv er hver ny dag en oppstandelse til nytt liv. Og tider som kommer ligger nå i Skaperens og Livgiverens navn før de rekkes oss. Svein Ellingsens salme *Herre, du har reist meg opp* (N13 380) vitner om den erfaringen. Fortellingen om enkens sønn i Nain handler om mye mer enn enkens sønn i Nain. Fortellingen peker langt utover seg selv, og taler både om Gud og mennesker. Det er mye teologi og antropologi i denne bibelteksten. Det uttrykkes av dem som var til stede: "Gud har gjestet sitt folk." Tegn, under og evangeliet bekreftes av Jesus (Luk 7,22) som uttrykk for at Guds rike er kommet nær.

"Smak av himmel, spor av jord – Kristusbilder fra salmeboken" heter en utgivelse fra Kirkelig Kulturverksted. Prekenteeksten er på mange måter en diakonal fortelling som viser hjelp overfor marginaliserte. På den ene siden omsorg, medlidenskap, empati. Det tilfeldige, det hverdagslige oppsøkes av Jesus. Underet i Nain skjer uavhengig av tro. Jesus som velgjører, omsorgsmenneske og terapeut må suppleres med andre kristusbilder som teksten vitterlig også inneholder. Vi kan ikke sette punktum etter å ha pekt på Jesu medmenneskelighet. Fortellingen peker utover nestekjærlighet. Som folket sier: "Gud har gjestet sitt folk!" Det er ingen dårlig konklusjon. Gud har makt over døden, ser oss og handler.

Vi trenger omsorgen, og vi trenger å minnes om at Gud ser oss. Dette er ikke observatørens distanserte og passive blikk. Det er en Gud som skaper, og som henvender seg direkte til den døde: *Lego soi – jeg sier deg!* Kristne tror at personligheten verken utslettes eller opphører, som i et Nirvana eller gjennom sjelevandring.

Dialogen mellom jeg og du er relasjonen mellom to subjekter. Det får Eivind Skeie nydelig fram i salmen *Du, så meg Gud* (301). Jeg vil anbefale alle predikanter på høstens påskedag å meditere over denne salmen i lys av evangelieteksten:

Du ser meg, Gud, du vever meg av jord og drøm og sang

slik at min ødelagte kropp i Sønnens bilde kan stå opp og prise deg en gang.

Du elsker meg! Du former meg igjennom kors og død.

Og på den første nye dag da skal jeg springe, fri og glad av gravens moderskjød!

Salmen trekkes linjer fra skapelse, barnet i mors liv, grav og oppstandelse. Livet er i Guds hånd, uten at det er lettvent og en garanti for lykke. Skaperkraften virker i oppstandelsen. Bildet av hvetekornet slik vi finner det både hos Jesus (Joh 12,24), og hos Paulus (1 Kor 15) bekrefter denne sammenhengen. Kan man tro at Gud har skapt verden, kan man også tro at han har makt til å gi døde livet igjen. Det som skjedde i Nain med enkens sønn, skal en gang også skje oss i oppstandelsen. Er det mulig der, er det mulig alle steder. Kan Gud nå de døde, kan han også nå oss. Høstens påskedag gir oss et tydelig evangelium. Med utkanten og de marginaliserte som kontekst ser vi Guds makt og kjærlighet i vår verden.

SALMEVALG

197 *Deg være ære*

301 *Du så meg, Gud*

205 *Kornet har sin vila*

209 *Døden må vike for Gudsrikets krefter*

207 *Livet vant*

882 *Eg veit i himmerik ei borg*

899 *Jeg tror på jordens forvandling*

STEPHEN SIRRIS
HØGSKOLELEKTOR,
DIAKONHJEMMET HØGSKOLE
STEPHEN.SIRRIS@DIAKONHJEMMET.NO

18. SUNDAG I TREEININGSTIDA

27. SEPTEMBER 2015

Preiketekst: Matt 8,5–13

Lesetekstar: 1 Kong 8,41–43 / Rom 15,25–33

Liturgisk farge: Grøn

TRU KRYSSAR GRENSE

Dette var tidlegare tilleggstekst på 3. s etter Kristi Openberringsdag, men parallellteksten i Joh 4,46–54 var preiketekst same sundagen. No er denne forteljinga flytta til hausten, til ein dag det mange stader er konfirmantpresentasjon, og då kan det passa med tema om trua som kryssar grenser. Lesetekstane har same fokus: "Framande som ikkje høyrer til Israel, folket ditt, kjem frå eit land langt borte for ditt namn skuld." og "heidningar, har fått del i deira åndelege gæver."

EIN TEKST OM TRU

Denne teksten er ein av to forteljingar hos Matteus om at trua utfordrar tradisjonelle grensene for gudsforholdet, at frelsa var for jødane, og at Jesus først og fremst var sendt til Israels folk. Både denne og teksten om den kanaaneiske kvinna i 15,21–28 viser oss ikkje-jødar med ei sterk tru og håp til Jesus.

Ved å sjå på kontrastane mellom den synoptiske parallellteksten i Lukas 7,–10 og Matteus vert tyngdepunktet i denne teksten klarare.

Vers 5: Offiseren, *hekatontarchês*, lat. centurion, tyder førar for 100, var truleg i Herodes Antipas sin hærstyrke som vart rekruttert blant ikkje-jødar frå Libanon og Syria. Offiseren kjem sjølv til Jesus, i motsetning til hos Lukas der han ikkje møter Jesus, men formidlar bønneønsket gjennom jødiske eldste og tenarar. Her i Matteus er heller ikkje nokon kvalifisering av offiseren som hos Lukas, der det vert sagt at han fortener det fordi han elskar folket og har bygd syna-

gogen. Her snakkar offiseren direkte med Jesus, og han viser ikkje til noko som skulle gjera han fortent til at Jesus svarar. Det gjer at offiseren kan vera ein lettare identifikasjonsfigur for oss i dag.

Vers 6: *Pais* kan tyda både son og tenar, men her er det truleg det siste.

Vers 7: Jesu svar kan omsetjast på to måtar. *Ego* er fyrst i setninga, og det er ei understreking sidan 1. p. sg. er uttrykt i verbet. Det kan vera eit kritisk spørsmål eller nøling på bakgrunn av dei underforståtte jødiske reinleiksføresegnene og det at Jesu oppdrag var for jødane: "Eg, skal eg koma å lækja han?" I så fall er dette ein parallell til Jesu svar til den kanaaneiske kvinna. Det kan også omsetjast slik som i 2011-omsetjinga, som ei erklæring om at Jesus vil koma til han.

Vers 8–9: Offiseren kjenner dei jødiske forskriftene om at ein jøde ikkje skal gå inn i eit ikkje-jødisk hus, og han viser ærefrykt for Jesus ved å understreka at han sjølv er uverdigg. Dersom ein tolkar vers 7 som nøling eller avvising, blir svaret ei forsikring om at Jesus ikkje treng bryta forskrifter for å svara på bønna. Samstundes brukar han si eiga erfaring for å uttrykka korleis han forstår Jesu makt i rammene av militærhierarkiet, som ein som har mynde til å befala sjukdomen.

Vers 10: Hovudverset: Jesus undrar seg over trua, at ein som står utanfor israelsfolket som hadde pakta og Guds løfter, kan ha så stor tillit til Jesu guddomsmakt. Det er ei enkel tru med forventning til Jesus og som ikkje viser til nokon eigen forteneeste.

Vers 11–12: Viser at frelsa framleis er å bli del av Guds folk. Det uventa er ikkje kva trua og frelsa er, men kven som trur. Det er ikkje nok, og det er ikkje avgrensa til, å vera innanfor av tradisjon og fødsel. Jesu teiknar det tradisjonelle bildet av den himmelske festen og seier at det ikkje skal vera ein rein jødisk fest, sjølv om patriarkane er vertskap. Det avgjerande for å koma inn er tru slik vers 10 viser; difor skal nokon ikkje koma inn sjølv om dei har stamtavla i orden.

Vers 13: Sjølve underet framstår ikkje som hovudsaka, meir som ei understreking av Jesu ord. Det viser at Jesus er den offiseren trudde, på same måten som når den lamme mannen i 9,1–

7 fyrst får frelsa ved trua og så vert heilbreda for å visa at Jesus har guddomspekt.

TRUA HADDE IKKJE STAMTAVLE ELLER FORTENESTE, MEN RETNING

Hovudpoenget i denne teksten er trua. Det var ein person utanfrå som hadde størst tru. Sjølv om offiseren som kjem direkte til Jesus den gongen, var ein som kom utanfrå, er han for oss (som óg er heidningar i bibelsk forstand) ein tydeleg identifikasjonsfigur fordi han kom til Jesus. Trua til offiseren hadde ikkje stamtavle eller forteneeste, men retning. Han brukar sitt eige kommando-system som ei tolkingsramme for å forstå Jesus. Dette har me felles; alle dannar sine oppfatningar i ein indre dialog mellom forkynning og egne erfaringar. Jamfør Marianne Gaarden sin artikkel i Halvårstidskrift for Praktisk teologi 2/2013, der ho skriv om korleis me dannar meining ved at forkynninga skapar ein indre dialog mellom predikanten og tilhøyraren sine egne erfaringar (eit tredje rom), og som dannar ny meining som ei syntese av dei to. Difor må presten ha ei tydeleg røyst i dialogen, tala klart om tru.

Forslag til disposisjon (organisert etter sekvensar ut frå Joseph Webb sin metode):

Innleiing: (Retorisk spørsmål og kontrast) Kven har den største trua? Jesus var omgitt av tilhengjarar og møtte både skriftlærde og fromme farisearar og prestar. Og så var det ein utanfrå som hadde den største trua (Sjølv hadde eg håpa på ein prest, men det var altså ein annan). Dersom det hadde vore hos oss, kven hadde det då vore?

1. Kva var så stort med trua (fokus på offiseren)? Offiseren si tru hadde ikkje stamtavle og forteneeste, men retning. Han kryssa ei grense; han var ikkje ein del av Guds folk; han sa det kanskje ikkje på den vanlege måten, men trua hadde retning mot Jesus. Tru er å koma til Jesus; ein treng ikkje ha alle tankane eller truverdskjenninga heilt på plass. Offiseren hadde høyrte om Jesus og hadde ei meining om kven han er. Han brukte bilde frå sin kvardag då han snakka om trua, men han let trua møta Jesus og let Jesus svara.

2. Alle brukar sine kvardagerfaringar for å tolka og uttrykka trua (fokus på vår tru). I dag

uttrykker me tru på ein annan måte enn før, ungdom på andre måtar enn eg. Tru må og kryssa kultur- og generasjonsgrenser. Alle i kyrkja i dag vil uttrykka seg på sin måte. Korleis vil du sei det? Kven er Jesus? Kva er tru for deg (Gje rom for at dei får formulerte seg i tankane)? Men denne trua må få møta Bibelens Jesus. Når trua stolar på Jesus og opnar for møtet med Jesus, vert mi indre tru farga av Jesus (Her opnar det for dialog med konfirmantane/ kyrkjelyden): Kva fargar vår tru? Erfaringar, gleder, sorger?

3. Er det greit å ha si eiga tru? Tru utan den bibelske Jesus kan bli ei velværettru som trur på seg sjølv. Det kan følast svært meningsfullt og ein kan putta inni alle kjekke ting som krystallar og tidlegare liv som prinsar og prinsesser, og gå utanom alle dei brysame tinga i livet og sleppa trussetningar. Men ei slik tru mister det viktigaste, relasjonen til Gud, retninga mot Jesus, som ein historisk person som også er Gud og lever i dag.

4. Kor mykje tru? Ein som ville jobba i kyrkja spurde: "Kor mykje må ein tru for å jobba i kyrkja?" Kva skal ein tenka om dei vanskelege tinga: Gå på vatnet, sjuke blir friske, jomfrufødsel og oppstoda frå dei døde? Under handlar om at Gud som skapar ikkje er fjern, og at Jesus også er Gud. Det såg offiseren, for han tilla Jesus Guds makt.

5. Kor sterk må trua vera? Skal det aldri vera tvil? Trua skal sleppa å tru på seg sjølv. Ein kan bli freista til å konsentrera seg om si eiga tru og tenka at det å ha eit tru i seg sjølv er eit gode. Då blir ein lett sittande og vurderer: Er mi tru sterk nok? Offiseren spurte ikkje om det, men han kom til Jesus. Tvilen vil alltid vera der; fortel det óg til Gud.

Garrison Keillor skildrar i boka Pilgrims (s 229) ei kvinne som går inn i ei kyrkje i Roma for å be. Ho bed om tilgjeving for syndene og for familien sin, og avsluttar med å be om at Gud finst: Ho sa: "Eg ville føla meg så dum når eg snakkar med deg slik dersom du eigentleg berre er ei myte elle overtru. Og tenk på korleis dei som bygde denne flotte kyrkja ville føla seg. Eg meiner: Sjå på alt dette arbeidet, alle kostnadane, all kunsten. Gjev ikkje det deg ei forplikting til å vera verkeleg, Herre?"

Eg forlangar ikkje at du skal koma ut av skya å snakka med meg, sjølv om eg ikkje ville ha noko imot det. Eg berre skulle ynskja at eg trudde meir på deg...”

6. Tru er håp i liv og død. Det viktigaste i trua er ikkje tankeinnhaldet, men tillit, det å ta imot frå Gud som har omsorg og kjærleik. Difor går det an å tru når ein ikkje forstår. Offiseren var prega av å få sjukdom og liding nær innpå seg. Trua hans var ikkje eit klart svar, men eit håp til Jesus, ein tillit som gjorde at han bad.

7. Tru er tillit til Guds løfte. Gud gir utan å sjå på stamtavla eller fortene. Den trua som

freiser, er den som trur evangeliet, Guds løfte om at alt er ferdig, og alt er ei gåve på grunn av Jesu død og oppstode. At syndene er sona, at tilgjevinga er sann og ikkje berre snille ord, at fellesskapet med Gud er gjenoppretta. Slik tru oppstår i møtet med Jesus. Det første møtet var i dåpen. Tru i nattverden er å tru at orda ”for deg” gjeld deg.

TORE SKJÆVELAND
KYRKJEFAGSJEF BJØRGVIN BISPEDØME
TOS@KYRKJA.NO

luther

G.K. Chesterton

DET EVIGE MENNESKE

Oversettelse: Sigrud Undset

329,-

Hva er det, om noe, som gjør et menneske til et menneske? Dette er spørsmålet G.K. Chesterton starter med i sin klassiske oppdagelsesreise i menneskehetens historie. Chesterton var britisk journalist og forfatter, og er i Norge mest kjent for historien om Father Brown. Forfatterens fortellerstil er på samme tid enkel og morsom, tankevekkende og dypsindig. C.S Lewis forteller i sin selvbiografi "Tatt av gleden" (Luther 2007) at "Det evige menneske" bidro til hans omvendelse. **Sigrud Undset** oversatte boken i 1931, og utgaven som nå foreligger er en modernisert versjon av Undsets opprinnelige oversettelse. **Trond Berg Eriksen, professor i idéhistorie**, har skrevet forordet.

www.lutherforlag.no

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

TILSETTINGER

AGDER OG TELEMARK BISPEDØMME

Agder og Telemark bispedømmeråd har i møte den 8. juni 2015 gjort følgende tilsetninger:

Agathe Bergem-Tinnan ble tilsatt som sokneprest i Skien prosti med Siljan sokn og Gjerpen sokn som tjenestested.

Dag Harald Undheim ble tilsatt som sokneprest i Øvre Telemark prosti med sokna Seljord, Flatdal og Åmotsdal som tjenestested.

Begge har takket ja til stillingene.

STAVANGER BISPEDØMME

Stavanger biskop tilsatte Silje Trym Mathiassen som vikar for kapellan 50% i Stavanger domprosti med Domkirken sokn som særskilt arbeidsområde.

Stillingen er et vikariat for skoleåret 15/16.

Den tilsatte har skriftlig bekreftet at hun tar imot stillingen.

MØRE BISPEDØMME

6. februar:

Arne Moltubak som sokneprest i Ørsta i Søre Sunnmøre prosti. Moltubak begynte i stillinga i mars 2015.

12. mars:

Erling Nevland som prost i Indre Romsdal prosti. Nevland begynte i stillinga 1. april 2015.

Knut Bjune som sokneprest i Spjelkavik sokn, i Nordre Sunnmøre prosti. Bjune begynte i stillinga 1. april 2015.

8. april:

Magne Bildøy som sokneprest i Haram og Fjørtoft sokn i Nordre Sunnmøre prosti. Bildøy har takka ja til stillinga og begynner 1. september.

Morgan Berg som kapellan i Spjelkavik sokn, i Nordre Sunnmøre prosti. Berg har takka ja til stillinga og begynner 17. august 2015.

Hanne Marie Pedersen Eriksen som sokneprest i Sandøy sokn i Molde domprosti. Pedersen Eriksen har takka nei til stillinga, og stillinga vil bli lyst ut på nytt i løpet av sommaren.

Ninni Maren Arnesdatter Lockertsen som sokneprest i Halså. Lockertsen har takka nei til stillinga, og stillinga vil bli lyst ut på nytt i løpet av sommaren.

11. mai:

Ruth Eva Sollie som sokneprest i Vartdal sokn i Søre Sunnmøre prosti. Sollie har takka ja til stillinga og tiltrer i januar 2016 når fødselspermisjonen er over.

Magne Hoem som sokneprest i Kvernes og Kornsta sokn i Ytre Nordmøre prosti. Hoem har takka ja til stillinga og tiltrer i august 2015.

Silvia Slenes Andersen som førstekonsulent ved Møre bispedømmekontor. Andersen har takka ja til stillinga og tiltrer 27. juli 2015.

12. juni

Sindre Stabell Kulø som sokneprest i Frei sokn i Ytre Nordmøre prosti. Kulø har takka ja til stillinga og tiltrer hausten 2015.

Arnt Sigurd Sollie som sokneprest i Ålesund og Volsdalen sokn. Sollie har takka ja til stillinga og tiltrer 17. august 2015.

Joachim Haaland som kapellan i Volsdalen og Ålesund sokn. Haaland har takka ja til stillinga og tiltrer på nyåret i 2016.

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, universitetslektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Bokmeldingsansvarlig: Postdoktor Kristin Graff-Kalleståg. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord, innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 590,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 800,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 3000.14.73669. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>